

46/94

Kontrolní závěr z kontroly privatizace Státního rybářství Třeboň, s. p.

Kontrola byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu jako kontrolní akce pod číslem 46/94.

Cílem kontroly bylo prověřit způsob privatizace Státního rybářství Třeboň, s. p., (dále jen „SRT“), zejména pak skutečnost, zda převod majetku SRT na akciovou společnost Rybářství Třeboň (dále jen „RT“) byl proveden v souladu s příslušnými právními předpisy.

Kontrola byla zaměřena na dodržování zákonnosti s důrazem na vypracování, schvalování a realizaci privatizačního projektu č. 1229 v období: 2. pololetí 1991 až 1. pololetí roku 1992.

Kontrolovanými osobami byly Ministerstvo zemědělství (dále jen „MZe“), Ministerstvo pro správu národního majetku a jeho privatizaci (dále jen „MSNMP“), Fond národního majetku ČR (dále jen „FNM“), Ministerstvo kultury (dále jen „MK“) a Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“).

Pozemkový fond ČR (dále jen „PF“) a příslušné katastrální úřady (v Českých Budějovicích, Jindřichově Hradci, Táboře a Písku) a akciová společnost Rybářství Třeboň poskytly požadované doklady a informace použité v průběhu kontrolní akce. U těchto kontrolovaných osob nebylo zjištěno porušení právních předpisů.

Kontrolu provedli v období: říjen 1994 - leden 1995 pracovníci Odboru životního prostředí a výstavby NKÚ v Praze.

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podaly MZe, MSNMP, MK a FNM, byly vypořádány vedoucím kontrolní skupiny rozhodnutími o námítkách.

Odvolání proti rozhodnutí o námítkách podalo MZe a MSNMP. Odvolání byla vypořádána usneseními senátu NKÚ.

S e n á t Ú ř a d u (ve složení: Ing. Zdeněk Smělík - předseda, Ing. Jana Krejčová, JUDr. František Bárta, JUDr. Jiří Drábek, Ing. Jiří Kalivoda - členové) na svém zasedání dne 16. 5. 1995

s c h v á l i l usnesením č. 46/94/122
k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

A. Ministerstvo zemědělství

MZe jako orgán odpovídající za vypracování a posouzení návrhu privatizačního projektu (dále jen „PP“) vedeného pod č. 490/91/PP-510 postupovalo v rozporu s následujícími platnými předpisy:

1. ústavním zákonem č. 100/1960 Sb., Ústava ČSSR, ve znění ústavního zákona č. 100/1990 Sb., kde je uvedeno

– v ustanovení čl. 10 odst. 1:

„Nerostné bohatství, základní zdroje energie, základní lesní půdní fond, přírodní zásoby podzemních vod, vodní toky a přírodní léčivé zdroje jsou ve státním vlastnictví. Podrobnosti stanoví zákon Federálního shromáždění.“

– v ustanovení čl. 10 odst. 2:

„Zákon Federálního shromáždění stanoví, který další majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného blaha smí být jen ve vlastnictví státu nebo určených právnických osob.“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu A 1

MZe umožnilo zařadit do návrhu PP vodní toky o výměře 32,8606 ha a základní lesní půdní fond o výměře 13,1694 ha, tedy majetek, který může být pouze ve vlastnictví státu (pojem „základní lesní půdní fond“ není v zákoně č. 61/1977 Sb., o lesích, používán a není ani v jiných zákonech kromě ústavního zákona č. 100/1990 Sb. legislativně vymezen). K takto vypracovanému návrhu PP zaslanému MSNMP vydalo MZe kladné stanovisko.

V důsledku toho došlo v rozporu s citovanými ústavními zákony k převodu vlastnictví vodních toků, jejichž hodnota je obtížně vyčíslitelná, a lesního půdního fondu v hodnotě 1 341 419 Kčs (ocenění podle vyhlášky MF ČR č. 393/1991 Sb. v průměrných cenách) do majetku RT.

MZe dále odsouhlasilo, aby do návrhu PP byly zařazeny chráněné přírodní výtvoř Vizír, Rod, Horusická blata, Ruda u Kojákovíc, Lhota u Dynína, Hliníř a Dvořiště nebo jejich části vyhlášené v období od 1. 1. 1988 do 30. 12. 1991 příslušnými ONV, respektive OkÚ a dále území souboru kulturní památky „Rožmberská rybníční soustava“, vedené v Ústředním seznamu kulturních památek pod evidenčním číslem 2381 vyhlášené 17. 12. 1963 Školskou a kulturní komisí ONV v Jindřichově Hradci (minimálně o celkové výměře 885 ha). Podle ustanovení § 17 odst. 1 písm. d) zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, pozemkové fondy nespravují pozemky „chráněné podle zvláštních předpisů“. Těmito zvláštními předpisy jsou zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, a zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody. Podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. f) zákona č. 229/1991 Sb. dnem účinnosti tohoto zákona, tj. 24. 6. 1991, zaniklo právo hospodaření k uve-

deným nemovitostem. Tyto nemovitosti nemohly být tedy zařazeny do privatizace ani jako majetek, k němuž mělo právo hospodaření SRT, ani jako majetek spravovaný PF. Z toho plyne, že právo nově vzniklé právnické osoby užívat tento majetek v rámci své podnikatelské činnosti nemohlo být upraveno převodem vlastnictví v privatizačním projektu. Celková výměra takto převedených nemovitostí je podle zjištění minimálně 1 044 ha (z toho kulturní památky 885 ha);

2. zákonem č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů, kde je v ustanovení § 1 odst. 1 uvedeno:

„Tento zákon upravuje podmínky převodu majetku státu, k němuž mají právo hospodaření státní podniky, státní peněžní ústavy, státní pojišťovny a jiné státní organizace (dále jen 'podnik'), včetně jejich majetkových účastí na podnikání jiných právnických osob, jakož i podmínky převodu majetkových účastí státu na tomto podnikání, a to na československé nebo zahraniční právnické nebo fyzické osoby (dále jen 'privatizace').“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu A 2

MZe neupozornilo předkladatele na skutečnost, že nemovitý majetek SRT, na který se vztahuje ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb., nelze uvést podle závazné osnovy pro zpracování PP jako majetek určený k privatizaci, protože SRT ke dni předložení návrhu PP na MZe, tj. k 30. 10. 1991, neměl k tomuto majetku již právo hospodaření, a umožnilo tak následný převod tohoto majetku. Nezbytným předpokladem pro možnost převodu majetku státu byla totiž podmínka, aby se jednalo o majetek státu, k němuž mají právo hospodaření státní podniky. Zákon č. 92/1991 Sb. nabyl účinnosti dnem 1. 4. 1991 a dnem 24. 6. 1991 nabyl účinnosti zákon č. 229/1991 Sb., který ustanovením § 22 odst. 1 písm. f) - ve znění: „Dnem účinnosti tohoto zákona zanikají tato práva k majetku uvedenému v § 1 odst. 1: ...

f) právo hospodaření k nemovitostem ve vlastnictví státu ...“ - zrušil právo hospodaření k nemovitostem uvedeným v ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb. Nemovitý majetek státu, na který se vztahuje zákon č. 229/1991 Sb., nemohl tedy být nadále předmětem převodu na jiné osoby podle zákona č. 92/1991 Sb.

Nesprávným postupem MZe došlo následně k protiprávnímu převodu majetku státu v minimální hodnotě 349 715 895 Kčs na FNM a následně na RT;

3. zákonem č. 92/1991 Sb., kde je v ustanovení § 1 odst. 3 uvedeno:

„Podmínky převodu majetku státu stanovené tímto zákonem se nevztahují na majetek, který podle ústavních nebo zvláštních zákonů může být jen ve vlastnictví státu.“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu A 3

MZe připustilo zařazení majetku do návrhu PP, který podle ústavních nebo zvláštních zákonů může být pouze ve vlastnictví státu. V tomto případě se jedná o vodní toky, základní lesní půdní fond a chráněné přírodní výtvořy - chráněné podle zvláštních předpisů - které neměly být předmětem privatizace.

V důsledku porušení ustanovení tohoto zákona došlo následně k protiprávnímu převodu základního lesního půdního fondu v hodnotě 1 341 419 Kčs, vodních toků a chráněných přírodních výtvořů na FNM a následně na RT;

4. zákonem č. 92/1991 Sb. kde je v ustanovení § 2 uvedeno:

„Majetkem podniku pro účely tohoto zákona je souhrn věcí a finančních prostředků, ke kterým má podnik právo hospodaření nebo které jsou v jeho vlastnictví, jakož i souhrn práv, jiných majetkových hodnot a závazků podniku.“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu A 4

MZe připustilo, aby do PP byly zařazeny pozemky, ke kterým neměl SRT ke dni privatizace právo hospodaření, případně měly být předmětem restitucí.

Výměra těchto pozemků činí minimálně 19,8552 ha;

5. zákonem č. 92/1991 Sb., kde je v ustanovení § 6 odst. 1 písmeno a) a d) uvedeno:

„Privatizační projekt podniku je souhrn ekonomických, technických, majetkových, časových a dalších údajů, který obsahuje

a) označení podniku a vymezení majetku určeného k privatizaci podle tohoto projektu (dále jen 'privatizovaný majetek'), ...

d) ocenění privatizovaného majetku, ...“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu A 5

MZe připustilo, že v PP byl s jeho souhlasem (jako zakladatele) nesprávně vymezen majetek určený k privatizaci (chráněné přírodní výtvořy, kulturní památky, vodní toky, základní lesní půdní fond, majetek podléhající restitucím) a dále majetek ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1. zákona č. 229/1991 Sb., ke kterému SRT neměl ke dni privatizace právo hospodaření. Dále v návrhu PP nebyly oceněny trvalé porosty lesa (o výměře 13,1694 ha), zahrad (o výměře 58,0430 ha), ovocných sadů (o výměře 1,0812 ha) a stromy rostoucí mimo les (např. na hrázích rybníků);

6. zákonem č. 92/1991 Sb., kde je v ustanovení § 7 odst. 1 uvedeno:

„Za vypracování návrhu privatizačního projektu podniku odpovídá zakladatel, popřípadě zřizovatel (dále jen ‚zakladatel‘), jemuž jsou návrhy privatizačního projektu podniku předkládány.“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu A 6

MZe neplnilo povinnosti vyplývající z titulu zakladatele SRT, protože připustilo zařazení majetku, na který se vztahuje ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb., ke kterému SRT neměl právo hospodaření, a dále vodní toky, základní lesní půdní fond, chráněné přírodní výtvořy a kulturní památky do návrhu PP;

7. zákonem č. 92/1991 Sb., kde je v ustanovení § 11 odst. 1 uvedeno:

„V souladu se schváleným privatizačním projektem podniku zakladatel zruší podnik bez likvidace nebo vyjme část majetku podniku ...“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu A 7

MZe jako zakladatel SRT neučinilo při jeho zániku zrušením bez likvidace opatření o veškerém jeho majetku a závazcích. Po zrušení neměl na SRT zůstat žádný majetek. MZe si tuto skutečnost neověřilo, vycházelo pouze z prohlášení ředitele SRT (z žádosti o odvolání z funkce adresované ministřovi zemědělství č.j. 3380/92-520 ze dne 24. 8. 1992), který uvedl, že *„veškerý majetek byl převeden na RT ke dni 1. 5. 1992 beze zbytku tak, že žádná část nezůstala neodstátněna“*. Z výpisů z katastru nemovitostí od Katastrálního úřadu v Jindřichově Hradci však vyplývá, že u části nemovitého majetku (zemědělského půdního fondu o minimální výměře 400 ha) je nadále veden jako vlastník SRT, který však již právně neexistuje, neboť dne 8. 12. 1992 provedl Okresní soud v Českých Budějovicích výmaz SRT z obchodního rejstříku ke dni 31. 5. 1992;

8. zákonem č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, který nabyl účinnosti dne 24. 6. 1991, kde je uvedeno

– v ustanovení § 1 odst. 1:

„Zákon se vztahuje na

a) půdu, která tvořív zemědělský půdní fond nebo do něj náležív, ... a v rozsahu stanoveném tímto zákonem i na půdu, která tvořív lesní půdní fond, ... (dále jen ‚půda‘),

b) obytné budovy, hospodářské budovy a jiné stavby, patřív k původní zemědělské usedlosti, včetně zastavěných pozemků,

c) obytné a hospodářské budovy a stavby sloužív zemědělské a lesní výrobě nebo s ní souvisejívím vodnímu hospodářství, včetně zastavěných pozemků,

d) jiný zemědělský majetek uvedený v § 20.“

– v ustanovení § 17 odst. 1 písm. d):

„Nemovitosti ve vlastnictví státu uvedené v § 1 odst. 1 spravív právnické osoby zřívzené zákony České národní rady a Slovenské národní rady (dále jen ‚pozemkové fondy‘), s výjimkou pozemků ...

d) chráněných podle zvláštních předpisů ...“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu A 8

MZe jako zakladatel SRT zodpovědný za vypracování a posouzení PP neupozornilo ve svém stanovisku MSNMP, že majetek uvedený v návrhu PP, na který se vztahuje ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb., má být převeden do správy Pozemkového fondu;

9. zákonem č. 229/1991 Sb., kde je v ustanovení § 22 odst. 1 písm. f) uvedeno:

„Dnem účinnosti tohoto zákona zanikáv tato práva k majetku uvedenému v § 1 odst. 1: ...

f) právo hospodaření k nemovitostem ve vlastnictví státu ...“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu A 9

MZe připustilo, aby do návrhu PP byl zařazen majetek SRT, ke kterému zaniklo právo hospodaření, jak vyplývá z výše uvedeného;

10. vyhláškou MSNMP č. 324/1991 Sb., kterou se stanovív závazná osnova pro vypracování privatizačního projektu. Formulář 2 (A) - vymezení majetku subjektu určeného k privatizaci podle tohoto projektu, je-li předmětem projektu majetek celého subjektu, respektive stoprocentní majetková účast státu na podnikání jiných právnických osob. Pod č. 10 závazné osnovy je uvedeno:

„Pozemky subjektu oceněné podle vyhlášky MF ČR č. 182/1988 Sb., o cenách staveb, pozemků, trvalých porostů, úhradách za zřívzení práva osobního užívání pozemků a náhradách za dočasné užívání pozemků, ve znění vyhlášky MF ČR č. 316/1990 Sb.“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu A 10

MZe jako zakladatel SRT zodpovědný za vypracování PP podle ustanovení § 7 zákona č. 92/1991 Sb.

odsouhlasilo ve formuláři 2 (A) závazné osnovy pro vypracování privatizačního projektu i to, že vymezení majetku subjektu určeného k privatizaci nebylo provedeno;

11. zákonem č. 92/1991 Sb., kde je v ustanovení § 8 odst. 1 písm. b) uvedeno:

„Zakladatel posuzuje všechny předložené privatizační projekty podniku a předkládá je se svým stanoviskem bez zbytečného odkladu ke schválení ...

b) příslušnému orgánu státní správy republiky v ostatních případech.“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu A 11

MZe jako zakladatel zodpovědný za zpracování a posouzení PP nezabezpečilo, aby ocenění předávaného majetku uvedeného v PP účetně odpovídalo skutečnosti a bylo v souladu s následujícími právními předpisy:

♦vyhláškou MF ČR č. 393/1991 Sb., o cenách staveb, pozemků, trvalých porostů, úhradách za zřízení práva osobního užívání pozemků a náhradách za dočasné užívání pozemků, kde je uvedeno

– v ustanovení § 18 odst. 1:

„Cena ovocných stromů se zjistí podle tabulky č. I přílohy č. 10.“

– v ustanovení § 18 odst. 4:

„Cena lesních porostů se zjistí podle tabulek č. IV a č. V přílohy č. 10.“

V PP nebyly oceněny trvalé porosty lesa o výměře 13,1694 ha, zahrad o výměře 58,043 ha, ovocných sadů o výměře 1,0812 ha a stromy rostoucí mimo les, např. na hrázích rybníků;

♦zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, kde je uvedeno

– v ustanovení § 7 odst. 1:

„Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem.“

– v ustanovení § 29 odst. 1:

„Účetní jednotky inventarizaci ověřují ke dni řádné a mimořádné účetní závěrky, zda stav majetku a závazků v účetnictví odpovídá skutečnosti.“

♦pokynem FMF č.j. V/1-30 452/1991 ze dne 30. 12. 1991, kterým se upravuje postup v účetnictví a při inventarizaci hospodářských prostředků při převodech majetku státu na jiné osoby, kde je v odst. 1 uvedeno:

„K datu předcházejícímu den přechodu majetku na fond ve smyslu ustanovení § 11 zákona č. 92/1991 Sb. provede podnik účetní uzávěrku v rozsahu roční účetní uzávěrky. Účetní závěrka sestavená na základě účetní uzávěrky v rozsahu roční účetní uzávěrky

musí být podložena inventarizacemi hospodářských prostředků provedenými podle ustanovení § 9 vyhlášky č. 155/1971 Sb., o inventarizaci hospodářských prostředků, v rozsahu podle § 9 této vyhlášky.“

Ocenění pozemků v uváděné hodnotě 231 145 653 Kčs, které bylo zjištěno na vnitřním dokladu č. 3025 k měsíci XII/1991, není totožné s oceněním pozemků uvedených v návrhu PP. Tuto skutečnost dokládají chybné součty např. u lesní půdy, kde na tomto dokladu je uveden součet v částce 48 977 Kčs místo správného součtu 274 698 Kčs; u zahrad je uveden na dokladu součet v částce 1 873 913 Kčs místo správného součtu 1 424 203 Kčs; u ovocných sadů je uveden na dokladu součet 67 034 Kčs místo správného součtu 46 254 Kčs. Tyto nedostatky nebyly odstraněny při inventarizaci majetku a závazků ke dni řádné a mimořádné účetní závěrky, tj. k 31. 12. 1991, respektive k 30. 4. 1992;

♦vyhláškou FMF č. 586/1990 Sb., o odpisování základních prostředků, kde je uvedeno

– v ustanovení § 3 odst. 4:

„Základními prostředky bez ohledu na dobu použitelnosti a pořizovací cenu nejsou investice (§ 4), jiný hmotný majetek (§ 5) a zásoby ...“

– v ustanovení § 5 písm. b):

„Jiný hmotný majetek jsou: ...

b) movité a nemovité kulturní památky a jejich soubory, které zpravidla nejde ocenit podle obecně závazných právních předpisů, např. cenových ...“

Ocenění části souboru kulturní památky „Rožmberská rybníční soustava“ (zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek pod evidenčním č. 2381) bylo provedeno pouze účetní hodnotou 31 131 938 Kčs, ačkoliv kulturní památky měly být v PP vedeny jako „jiný hmotný majetek“, který nelze odepisovat jako základní prostředky. Odpisy kulturních památek představovaly celkovou částku 64 558 557 Kčs, minimálně o tuto částku byla oproti skutečnosti snížena hodnota majetku uvedeného v PP;

12. ustanovením § 24 zákona č. 2/1969, o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČSR, ve znění pozdějších předpisů, kde je uvedeno:

„Ministerstva ... dbají o zachování zákonnosti v okruhu své působnosti a činí podle zákonů potřebná opatření k nápravě.“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu A 12

MZe jako zakladatel SRT a orgán odpovídající za vypracování a posouzení PP (§ 7 a § 8 zákona č. 92/1991 Sb.) postupovalo v procesu privatizace SRT v rozporu s výše uvedenými právními předpisy.

B. Ministerstvo pro správu národního majetku a jeho privatizaci

MSNMP jako orgán odpovídající za schválení návrhu PP č. 1229 postupovalo v rozporu s následujícími platnými předpisy:

1. ustanovením čl. 10 odst. 1 a 2 ústavního zákona č. 100/1990 Sb.

(citace viz bod A 1)

O d ů v o d n ě n í:

K bodu B 1

MSNMP schválilo v PP č. 1229 převod majetku státu: vodní toky o výměře 32,8606 ha a základní lesní půdní fond o výměře 13,1694 ha, tedy majetek, který může být pouze ve vlastnictví státu.

V důsledku toho došlo v rozporu s citovanými ústavními zákony k převodu vlastnictví vodních toků, jejichž hodnota je obtížně vyčíslitelná, a lesního půdního fondu v hodnotě 1 341 419 Kčs.

MSNMP dále schválilo (PP č. 1229), aby do vlastnictví RT byly převedeny chráněné přírodní výtvořky a kulturní památky uvedené v bodě A 1 odst. 3;

2. ustanovením § 1 odst. 1 zákona č. 92/1991 Sb.

(citace viz bod A 2)

O d ů v o d n ě n í:

K bodu B 2

MSNMP schválilo PP č. 1229, přestože k převáděnému zemědělskému majetku (zemědělský půdní fond o celkové výměře 7 458,9138 ha v hodnotě 231 145 653 Kčs, základní lesní půdní fond o výměře 13,1694 ha v hodnotě 1 341 419 Kčs a k dalšímu nemovitému majetku, na který se vztahuje ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb., v hodnotě 117 228 823 Kčs) neměl SRT právo hospodaření ke dni schválení PP č. 1229, tj. 8. 4. 1992. Tím došlo následně k protiprávnímu převodu výše uvedeného majetku na RT;

3. ustanovením § 1 odst. 3 zákona č. 92/1991 Sb.

(citace viz bod A 3)

O d ů v o d n ě n í:

K bodu B 3

MSNMP schválilo v PP č. 1229 převod majetku, který podle ústavních nebo zvláštních zákonů může být pouze ve vlastnictví státu - zdůvodnění je uvedeno v bodě A 3;

4. ustanovením § 2 zákona č. 92/1991 Sb.

(citace viz bod A 4)

O d ů v o d n ě n í:

K bodu B 4

MSNMP schválilo PP č. 1229, ve kterém byly zařazeny pozemky, ke kterým neměl SRT ke dni privatizace právo hospodaření, případně měly být předmětem restitucí - zdůvodnění je uvedeno v bodě A 4 v odst. 2.

Následkem tohoto nesprávného postupu MSNMP byl neoprávněně převeden majetek státu v minimální hodnotě 349 715 895 Kčs na FNM a následně na RT;

5. ustanovením § 12 odst. 2 písm. e) zákona č. 92/1991 Sb. ve znění zákona č. 92/1992 Sb., ve kterém je uvedeno:

„Majetek fondů může být použit v souladu se schválenými privatizačními projekty k těmto způsobům privatizace ...

e) k převodu privatizovaného majetku na právnické osoby zřízené zvláštními zákony, ... jde-li o majetek sloužící zemědělské výrobě.“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu B 5

MSNMP schválilo PP č. 1229, ve kterém majetek spadající pod ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb. v celkové výši 349 715 895 Kčs nebyl převeden do správy PF. Při privatizaci byl tento majetek ve skutečnosti převeden na FNM a následně na RT, přestože měl být tento majetek převeden do správy PF;

6. ustanovením § 17 odst. 1 písm. d) zákona č. 229/1991 Sb., ve kterém je uvedeno:

„Nemovitosti ve vlastnictví státu uvedené v § 1 odst. 1 spravují právnické osoby zřízené zákony České národní rady a Slovenské národní rady (dále jen 'pozemkové fondy'), s výjimkou pozemků ...

d) chráněných podle zvláštních předpisů, ...“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu B 6

MSNMP schválilo v PP č. 1229 převod kulturních památek a chráněných přírodních výtvořů, které jsou uvedeny v bodě B 1, i když tyto byly zároveň součástí majetku ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb. a k nimž bylo právo hospodaření podle ustanovení § 22 téhož zákona zrušeno. Předmětný majetek s ohledem na ustanovení § 17 odst. 1 písm. d) téhož zákona nespadal ani pod správu PF, a proto ho nebylo možné převést na jiné osoby ve smyslu zákona č. 92/1991 Sb.;

7. ustanovením § 1 zákona č. 171/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodů majetku státu na jiné osoby a o Fondu národního majetku České republiky, ve kterém je uvedeno:

„Ministerstvo pro správu národního majetku a jeho privatizaci České republiky (dále jen 'ministerstvo') řídí činnost Fondu národního majetku České republiky při výkonu jeho funkce zakladatele akciových nebo jiných obchodních společností založených podle privatizačních projektů a při provádění jeho dalších činností.“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu B 7

MSNMP neověřilo skutečnost, zda zrušení SRT bez likvidace bylo časově shodné se založením RT tak, jak vyplývá z ustanovení § 11 odst. 7 zákona č. 92/1991 Sb., neboť RT byla založena dne 1. 5. 1992, SRT byl zrušen bez likvidace až ke dni 31. 5. 1992;

8. usnesením vlády ČR č. 96 ze dne 12. 2. 1992 „K návrhu postupu při uplatňování zájmů ochrany životního prostředí v procesu privatizace“, jímž vláda ČR schválila Zásady postupu při uplatňování zájmů ochrany životního prostředí v procesu privatizace uvedené v příloze tohoto usnesení. Usnesením vlády bylo uloženo členům vlády řídit se Zásadami uvedenými v příloze tohoto usnesení, kde je v části „Přehled majetku, který nemůže být privatizován v souladu s příslušnými právními předpisy nebo může být privatizován za zvláštních podmínek“ uvedeno

– v odst. 1 písm. b):

„Vodní toky jsou ve smyslu citovaného článku Ústavy ve vlastnictví státu a nemohou být privatizovány.“

– v odst. 3 písm. a):

„Základní lesní půdní fond je ve smyslu citovaného článku Ústavy ve vlastnictví státu a nemůže být privatizován.“

– v odst. 3 písm. b):

„Pokud jde o zemědělské a lesní pozemky vybraných chráněných území podle ustanovení §§ 5, 6 zákona č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody (tj. chráněná naleziště, chráněné parky a zahrady a chráněné studijní plochy, chráněné přírodní výtvořy a chráněné přírodní památky) a ustanovení §§ 2, 4, 5 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (tj. kulturní památky, národní kulturní památky a památkové rezervace), nepatří podle § 17 odst. 1 písm. d) citovaného zákona č. 229/1991 Sb., pod správu Pozemkového fondu a nejsou tudíž předmětem dispozice či privatizace ani v rámci Pozemkového fondu.“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu B 8

MSNMP v rozporu s usnesením vlády ČR č. 96 ze dne 12. 2. 1992 schválilo v PP č. 1229 převod následujícího majetku - základního lesního půdního fondu,

vodních toků, chráněných přírodních výtvořů a kulturních památek (rozloha a ocenění viz bod B 1), který dle tohoto usnesení vlády nemohl být privatizován;

9. zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČSR, ve znění pozdějších předpisů, kde je uvedeno

– v ustanovení § 21:

„Ministerstva se ve veškeré své činnosti řídí ústavními a ostatními zákony a usneseními vlády.“

– v ustanovení § 24:

„Ministerstva ... dbají o zachování zákonnosti v okruhu své působnosti a činí podle zákonů potřebná opatření k nápravě.“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu B 9

MSNMP jako orgán schvalující PP č. 1229 postupovalo v rozporu s výše uvedenými právními předpisy a usnesením vlády.

C. Fond národního majetku

FNM, odpovědný za realizaci PP č. 1229, postupoval v rozporu s platnými předpisy:

1. ustanovením § 20 odst. 4 zákona č. 171/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodů majetku státu na jiné osoby a o Fondu národního majetku České republiky, ve kterém je uvedeno:

„Ke změně schváleného privatizačního projektu je Fond povinen vyžádat si souhlas ministerstva.“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu C 1

FNM nerealizoval PP č. 1229 tak, jak bylo stanoveno v podmínce schválení v bodě b): „... zemědělská půda bude vyčleněna v souladu se zákonem č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu ČR ...“ (použitý termín „zemědělská půda“ je nesprávný, neboť neodpovídá přehledu nemovitého majetku, na který se vztahuje rozsah působnosti § 1 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb. a který spravuje PF). FNM si nevyžádal souhlas MSNMP ke změně schváleného PP č. 1229.

FNM při realizaci PP tuto podmínku nesplnil, čímž byl majetek ve výši 349 715 895 Kčs neoprávněně převeden na RT;

2. zákonem č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, kde je v ustanovení § 11 odst. 7 uvedeno:

„Přechází-li na Fond, popřípadě na fondy republik veškerý majetek podniku, musí být založení obchod-

ní společnosti nebo prodej tohoto majetku časově shodné se zrušením podniku bez likvidace.“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu C 2

FNM při převzetí majetku od zakladatele (MZe) neproověřil data a prohlášení statutárních zástupců SRT týkající se zrušení SRT bez likvidace. V důsledku toho bylo založení RT provedeno FNM ke dni 1. 5. 1992, výmaz SRT z obchodního rejstříku byl proveden ke dni 31. 5. 1992. Založení RT nebylo časově shodné se zrušením SRT bez likvidace;

3. ustanovením § 12 odst. 2 písm. e) zákona č. 92/1991 Sb. ve znění zákona č. 92/1992 Sb.

(citace viz bod B 5)

O d ů v o d n ě n í:

K bodu C 3

FNM nepřevodil majetek v souladu se schváleným PP č. 1229 do správy Pozemkového fondu;

4. pokynem FMF k „Postupu v účetnictví a při inventarizaci hospodářských prostředků při převodech majetku státu na jiné osoby“ č.j. V/1-30 452/1991 ze dne 30. 12. 1991, který v odst. 1 stanoví:

„K datu předcházejícímu den přechodu majetku na fond ve smyslu ustanovení § 11 zákona č. 92/1991 Sb. provede podnik účetní uzávěrku v rozsahu roční účetní uzávěrky. Účetní závěrka sestavená na základě účetní uzávěrky v rozsahu roční účetní uzávěrky musí být podložena inventarizacemi hospodářských prostředků ... Tyto inventarizace se provedou za účasti podniku, nabyvatele privatizovaného majetku ve smyslu ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 92/1991 Sb. a pracovníka pověřeného příslušným FNM, jež řídí realizaci privatizačního procesu. Uvedení zástupci potvrzují správnost inventarizačního zápisu svým podpisem.“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu C 4

FNM převzal majetek SRT a současně jej převedl na RT, aniž by si ověřil, zda stav předávaného majetku v účetnictví odpovídá skutečnosti, což vyplývá ze zápisu o předání a převzetí majetku ze dne 27. 5. 1992. V zápise je uvedeno, že předmětem předání a převzetí je veškerý majetek SRT, tak jak byl vyčíslen k 30. 4. 1992, což je den předcházející vzniku RT. Zápis je podepsán za SRT Ing. Hůdou, tehdejší ředitelem SRT, jako předávajícím, za FNM Ing. Hůdou jako pověřeným zástupcem FNM k převzetí majetku fondem a následně Ing.

Hůdou za RT jako přejímajícím majetek z fondu na RT. Z uvedeného vyplývá, že Ing. Hůda podepsal zápis v jedné osobě za tři právnické osoby, čímž v této fázi privatizace byla znemožněna věcná kontrola správnosti převzetí a předání majetku.

V důsledku výše uvedených nedostatků nedošlo k převodu veškerého majetku bývalého SRT na RT (např. v okrese Jindřichův Hradec se jedná o pozemky o minimální výměře 400 ha, kde je nadále v evidenci nemovitostí veden jako vlastník SRT).

D. Ministerstvo kultury

MK jako orgán vykonávající péči státu o kulturní památky postupovalo v rozporu s platnými předpisy:

1. zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, kde je uvedeno

– v ustanovení § 26 odst. 1:

„Ministerstvo kultury je ústředním orgánem státní správy pro kulturní památky v České republice.“,

– v ustanovení § 26 odst. 2 písm. j):

„ Ministerstvo kultury ...

j) plní další úkoly stanovené mu tímto zákonem.“

O d ů v o d n ě n í:

K bodu D 1

MK nezajistilo, aby ústřední organizace státní památkové péče, tj. Státní ústav památkové péče, vedla evidenci památek zapsaných v Ústředním seznamu v souladu s vyhláškou č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon ČNR č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči;

2. ustanovením § 21 a § 24 zákona č. 2/1969 Sb.

(citace viz bod B 9)

O d ů v o d n ě n í:

K bodu D 2

MK nesplnilo v plném rozsahu úkoly stanovené usnesením vlády ČR č. 96 ze dne 12. 2. 1992, které měly přímý vztah k nakládání s chráněnými územími (ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči) ve vlastnictví státu v rámci privatizace SRT.

MK neřešilo a nezajistilo účinnou nápravu nevyhovujícího stavu evidence kulturních památek zapsaných v Ústředním seznamu, přestože mu tato skutečnost byla známa již z předchozích kontrol;

3. usnesením vlády ČR č. 96 ze dne 12. 2. 1992

(citace viz bod B 8)

O d ů v o d n ě n í:

K bodu D 3

MK nezajistilo vedení řádné evidence památek zapsaných v Ústředním seznamu a zahrnutých v majetku SRT, což umožnilo převod majetku (území o minimální výměře 885 ha) souboru kulturní památky „Rožmberská rybníční soustava“, který mohl být jen ve vlastnictví státu, na akciovou společnost Rybářství Třeboň.

Jedná se o území kulturních památek:

- Zlatá stoka - celý tok,
- rybník Rožmberk,
- rybník Svět

z „Rožmberské rybníční soustavy“ vedené v Ústředním seznamu kulturních památek pod evidenčním číslem 2381. Památky byly převedeny v hodnotě 31 131 938 Kčs, která neodpovídá jejich památkové hodnotě.

Při převodu kulturních památek (pouze stavby - renesanční bašta č. p. 40 v Lužnici, Zlatá stoka, hráze s propustmi rybníků Rožmberk a Svět z „Rožmberské rybníční soustavy“) nebyla Státním rybářstvím Třeboň, s. p., splněna povinnost (právo státu na přednostní koupi kulturní památky) podle ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb.

E. Ministerstvo životního prostředí

MŽP jako ústřední vodohospodářský orgán a orgán vrchního státního dozoru ve věcech životního prostředí postupovalo v rozporu s platnými předpisy:

1. ustanovením čl. 10 odst. 1 a odst. 2 ústavního zákona č. 100/1990 Sb.

(citace viz bod A 1)

O d ů v o d n ě n í:

K bodu E 1

MŽP nezabránilo protiprávnímu převodu umělých a přírodních vodních toků o výměře cca 30 ha, z toho Zlatá stoka minimálně 20,9223 ha, do vlastnictví RT, přestože se jednalo o majetek, který může být pouze ve vlastnictví státu.

Dále MŽP nezabránilo protiprávnímu převodu chráněných přírodních výtvarů - Vizír, Rod, Horusická blata, Ruda u Kojákovíc, Lhota u Dynína, Hliniř a Dvořiště do vlastnictví RT, přestože se jednalo o majetek, který může být pouze ve vlastnictví státu;

2. ustanovením § 21 a § 24 zákona č. 2 /1969 Sb., ve znění pozdějších předpisů

(citace viz bod B 9)

O d ů v o d n ě n í:

K bodu E 2

MŽP nevypracovalo v návaznosti na usnesení vlády ČR č. 96 ze dne 12. 2. 1992 materiál o navržení a projednání postupu při zajištění práva hospodaření k pozemkům, které jsou součástí zemědělského nebo lesního půdního fondu a jsou chráněny podle zvláštních předpisů, mj. dle zákona o státní ochraně přírody. Zároveň mělo MŽP tento postup rozšířit i na státní přírodní rezervace dle téhož zákona. Takový předpis měl v časovém období od vydání usnesení vlády č. 96 ze dne 12. 2. 1992 do nabytí účinnosti zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, zajistit způsob ochrany předmětných lokalit při privatizaci.

MŽP, ačkoliv bylo informováno o připravované privatizaci chráněných území a vodních toků (mj. i interpelací poslance ČNR v říjnu 1991 - ministr ZP ve své odpovědi přislíbil přijmout opatření k vynětí těchto území z privatizace), účinně proti tomuto převodu majetku ve vlastnictví státu nezasáhlo z pozice orgánu vrchního státního dozoru ve věcech životního prostředí. K této problematice MŽP dodatečně vydalo výklad (dopis náměstka ministra JUDr. Pavla Dvořáka č.j. 410/143/93 ze dne 26. 2. 1993) adresovaný Správě CHKO Třeboňsko. V dopise je mimo jiné uvedeno, že: „ ... před účinností zákona o ochraně přírody a krajiny, tj. před datem 1. 6. 1992, nebyl zákaz zcizení některých zvláště chráněných částí přírody právně zakotven. Přitom právě tento zákaz daný zákonem je jediným východiskem pro zabránění privatizaci těchto zvláště chráněných částí přírody ... “. Tento výklad je chybný a byl jedním z důvodů dokončení realizace PP č. 1229.

Závěry:

Výsledky kontroly NKÚ prokázaly, že v průběhu privatizace Státního rybářství Třeboň, s. p., nepostupovaly ústřední orgány státní správy (MZe, MSNMP, MK, MŽP) a FNM v souladu s příslušnými předpisy, následkem čehož došlo k protiprávnímu převodu majetku státu v minimální hodnotě 349 715 895 Kčs a dále vodních toků, základního lesního půdního fondu, chráněných přírodních výtvarů a kulturních památek do vlastnictví akciové společnosti Rybářství Třeboň (účetní hodnota kulturních památek v PP č. 1229 byla odpisy snížena v rozporu s platnými předpisy o celkovou částku 64 558 557 Kčs).

Ze šetření NKÚ vyplývá, že výše uvedené nedostatky umožnila nedostatečná kontrola v procesu privatizace (vypracování, schválení a realizace privatizačního projektu) ze strany ústředních orgánů státní správy a FNM. Tyto nedostatky byly zjištěny v postupu MZe jako zakladatele Státního rybářství Třeboň, s. p., odpovědného za vypracování PP, MSNMP jako orgánu odpovědného za jeho schválení a FNM jako orgánu odpovědného za jeho realizaci. Z uvedených orgánů žádný neověřil, zda stav předávaného majetku uvedeného v PP odpovídá skutečnosti a zda

je možné veškerý převáděný majetek privatizovat. Při převodu majetku státu na akciovou společnost byly stát (MZe a FNM) a akciová společnost zastoupeny při podpisu předávacího protokolu jednou fyzickou osobou, což neumožnilo objektivní výkon kontroly převodu majetku.

Na problematiku privatizace chráněných přírodních útvarů a vodních toků byla v jejím průběhu upozorněna MZe, MSNMP a MŽP mimo jiné i interpelací poslance ČNR. Přijatá opatření nebyla účinná a nezabránila protiprávnímu převodu majetku státu.

V souladu s plánem kontrolní činnosti NKÚ kontrolní závěr vypracoval člen Úřadu Ing. Zdeněk Smělík.